

NÉPNEVELŐK LAPJA.

NÉPNEVELÉSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

Megjelen a lap minden szombaton.

Előfizetések, reklamációk
Székely János egyesületi pénztárhoz,
VII. ker., Rózsa-utca 1. sz. II. em.;
 hirdetések és ezeknek díja pedig
Neumayer Ede nyomdatulajdonoshoz,
VI. k., Ó-utca 2. sz. küldendők.

TARTALOM:

A titkos bűn, Bánfi János. — A piski-i tanulmány-úr, Senyoi Ferencz. (Tárca). — A miniszter beszámolója. Figyelő. — Egyesületi élet. — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.

A lap szellemi részét illető közlemények
SRETVIZER LAJOS szerkesztőhöz,
 V. k., Nagy korona-utca 13. sz. czimzandók.

Előfizetési árak:
 Egész évre 4 frt., félévre 2 frt., negyedévre 1 frt.
 Egyes szám 10 kr.

A titkos bűn.

A „Néptanítók Lapja“ régebben, — talán 9—10 év előtt — már foglalkozott ifju nemzedékünk életerején rágódó eme iszonyu nyavalyával, s akkoriban számosan sóltak hozzá mint gyógyítottak ki belőle egyes szerencsétleneket, vagy miként tartják e bajt meggyógyíthatónak?

Ha nem is mult volna el annyi év azóta; és ha tudnám is, ha valaki nekem bizonyítaná, hogy a titkos bűnt most már csekélyebb mértékben üzik gyermekeink: mégse tartanám feleslegesnek újból felvetni a kérdést, vajjon minő eszközöket ragadjunk meg a serdülő nemzedék testét és lelkét egyaránt tönkretévő nyavalya ellen, hogy attól gyermekeinket megóvjuk, vagy, ha már benne volnának, megmentsük. Nem tartanám fölöslegesnek egyrésztől azért, mert azon ó-testamentomi egyéniség, ki e bűnnek nevet adott, most is talál és a jövőben is fog találni utánczokra; másrésztől, és különösen pedig azért, mert korunk s nevelésünk iránya a nyavalyát nemcsak hogy meg nem szüntetheti, de sőt ápolja és előmozdítja: és mert tudom, hogy csak kevés szülő oly gondos, hogy gyermeke környezetéből mindazt eltávolítsa, mi annak erkölcsét megmetyelje; és csak kevés nevelő s tanító képes vagy iparkodik felismerni a titkos bűnt, a hol az magát már befészkelte. S említsem-e még azt a száz meg száz veszedelmet, mely a gyermek erkölcsét iskolán és házon kívül környezi?

Igenis, foglalkoznunk kell e fontos kérdéssel ismételve, sokszor és behatóan; foglalkoznunk kell vele, mert a mindennapi tapasztalás azt mutatja nekünk, azzal vádol bennünket, hogy nagyon is keveset foglalkozunk vele. Lépjünk csak be azoknak a városi népes iskolák, magánintézetek, katonanövendék, szemináriumok valamelyikébe, s tekintsünk végig azokon a fiatal arcokon, melyeken az ifjuság rózsáinak kellene virulniok, a hol a szemekből üde mosolynak kellene félnék ragyognia, — s mit látunk? Fájdalom, számos olyan arcot, a melyen ott ül a titkos bűnnek le nem törölhető jele: a beteges sápadtság, mely nem a koplalástól származott oda; — és látunk a beesett szemek körül egy kékes sávolyt; melyet nem a virrasztás idézett elő, és a melyből a szem bágyadtan, félnéken tekint félnék. Ilyen a mi 10—15—20 éves gyermekeink és ifjainknak egy nagy része! S most lépjünk valamely katonai sorozó bizottság termébe. Minő alakokat kell ott a 20 éves ifjak között látni! Ha olyan fölöttes szomorú nem volna e jelenség, bizony el kellene magunkat nevetnünk. Fejletlen mellkas, lesóványodott test, hitvány izomzat — ezek azok az okok, a melyek miatt számos sorozó kerület évről-évre adósa kénytelen maradni a veradót szedő bizottságnak. Nem mondom ugyan, hogy e szomorú jelenség egyedül a titkos

bűnnek az üzéséből ered, de azt merem állítani, hogy ennek is nagy rész jutott belőle, mint azt a sorozó orvosok is konstatálják.

Fentebb mondtam, hogy korunk s nevelésünk iránya a titkos bűnt nemcsak hogy meg nem szünteti, de sőt előmozdítja. Érzem e kimondott vád súlyát, tehát sietnem kell annak alaposságát bizonyítani. Sok szóra nem lesz szükségem. Oda utalok a sajtó és az irodalom azon fajára, melynek nudításai egy nemét a képzeleti bordélynak alkották meg, — pikantériának mondják az egésztest, de ez a pikantéria, melyet ifjuságunk mohón keres, a társadalom erkölcsének sirásója. Ott van a színház az ő több mint kétértelmű operettjeivel és rövid szoknyás művésznőivel; szónokolhat ezek ellen Irányi annyit, a mennyit akar, azért mégis csak ott van a mi mindkét nembeli aranyos ifjuságunk képviselve, a 9—10 éves kis tacsótól kezdve, egészen odáig, a hol a backfis a kamaszszal kokettiroz, mit aztán a hiú anya, a cynikus apa „életrevalóságnak“ szokott nevezni! Ott vannak az évről-évre szaporodó bordélyházak, s ezek mellett nőcselédjeink növekvő erkölcsi romlottsága! Ott van a társadalom vétkes elnézése mindezekkel a metelyekkel szemben, és ott a modern nevelés iránya, mely a humanismus szép, de fölöttes ingadozó magaslátára helyezkedve mindent csak enyhén, simán s az emberi méltóságnak megfelelő módon kíván elintéztetni, s e frázisok ködébe burkolva nem látja a rákfenét, melyet csak a kés kérlelhetetlen éle távolíthat el; vagy ha látja is, úgy éles kés helyett az okoskodó borbély arcanumát, a visikátort hozza alkalmazásba. Erős meggyőződés, hogy a modern nevelés irányában észlelhető indifferentizmus, valamint a humanizmus tulhajtása is károsabb következménnyel fog járni, mint akár a rideg spartaismus, vagy pedig a spanyol inquisitio!

Gondatlansággal vádoltam a szülőket, és ugyanazzal a tanítókat s nevelőket is. Talán igazságtalannak fognak engem ezért mondani, de hát kérdem, van-e sok olyan szülő, a ki csak tudja is, hogy mi minden lehet az ő gyermekének ártalmára? S ha tudja, iparkodik-e azon köteles gondossággal mindent eltávolítani, a mi annak ártalmas lehet? könyvek, képek, hírlapok, társak, cselédek, beszéd, tett, ruha, étel, ital, fekvőhely, életmód, — ezekre és még számos más dologra vajjon ügyel-e minden vagy sok szülő gondosan? Némelyek ügyelnek; mások ügyelnének, de viszonyaik olyanok, hogy nem ügyelhetnek; ismét mások ügyelhetnének, de nem ügyelnek, — és ezeknek a száma — a nevelésről fogalommal általan nem bíró szülőkön kívül — a legnagyobb. Több gondot fordítanak ők a csibére, borbura, csikora, almacesmetére — miut gyermekük er-

kölcsi nevelésére! Igy azután nem csoda, ha az édes rossz iránt vajmi fogékony gyermekre csakhamar ráragad az erkölcsi nyavalya, — melynek azután nekünk, tanítóknak — nevelőknek kell hadat izennünk, mert „egy beteg birkától az egész nyáj megrühösödik.“

S vajjon hadat izenünk-e komolyan az egész iskolánkat megfertőzéssel fenyegető nyavalyának? Övünk-e, kutatunk-e, mentünk-e?

Hát valljuk csak be, hogy mi e részben vajmi keveset teszünk; s jól tette dr. Kiss Áron mikor egy cikkét a „nostra culpa“ szellőztetésének szánta Főhibánk az, hogy, tanítványaink testi s lelki nevelésével keveset gondolunk, inkább tanítók vagyunk mint nevelők, holott ennek fordítva kellene lennie.

No de hagyjuk ezt. Lássuk inkább, mit tehetünk a titkos bűnnel szemben 1. orvosi, 2. nevelőtanítói szempontból.

Miután ivarszervek a test egész szervezetével a legszorosabb összefüggésben és az élet legfontosabb szerveihez a legváltozatosabb viszonyban állanak, azoknak ingerlése, az azokkal való minden visszaélés, — mint dr. Ziffer „Népszerű orvosi tanácsadójában“ mondja — az összes vér- és idegrendszer felizgatja, melyet mindenkor elbágyadás, kimerülés, a test és szellem bénaszerű állapota követ; a felingerlés, t. i. a nemi ösztön kicsápongása, nevezetesen az önfertőzés utján való visszaélés tehát a test- és szellemre károsná válik és pedig annál inkább, minél gyakrabban ismételtetik az, minél hosszabb annak tartama és minél szenvedélyesebben van a képzelem felizgatva. Az önfertőzésnél a test és szellem felingerlése igen nagy, a képzelő-tehetség a legmagasb fokra ingereztetik; a felizgultság hosszabb ideig tart, és azért a kimerülés is nagyobb. Minél fiatalabb az egyén, minél éretlenebb a nemi kifejlődés, annál kevésbé volna szabad testi ingerek és képes érzelmek által az ivarszerveket fölizgatni; de ha e titkos bűn mégis megtörténik, akkor ennek legközelebbi következménye, hogy az ivarszervek az egész test megéré-

sének rovására igen korán kifejlődnek, hogy daczára a felizgatott nemi élet korai kifejlődésével együtt járó látszólagos férfiaságnak a hangban és hajnövéseben, mégis az egész test gyenge marad, káros behatások iránt igen fogékony, ingerlékeny, és igen csekély ellenállási képességgel bír. A kór isméi: elég gyakran erős étvágy és látszólag zavartalan emésztés mellett általános elsoványodás, gyengeségi érzet, bágyadtság, nehéz légzés és restség lépnek fel, melyek eleinte csak a tett végrehajtása után mulólag mutatkoznak, de mindinkább hosszabb ideig tartanak; az arcz sápadt, gyakran sárgás, az ajkak elhalványulnak, a szemek alatt kékes gyűrűk keletkeznek, a szempillák kissé megduzzadnak, a bőr elernyed és erősen izzad; az izmok petthütek lesznek, gyorsan elfáradnak; a testtartás hanyag, összeesett; az illető hosszú ideig állni nem képes és valamire támaszkodni kénytelen. Ha a bűnt ideje korán meggátolják, akkor gyakran e tünetek lassanként ismét elenyésznek és a szervezet rendezett életviszonyok között, ismét magához tér; de ha a soványodás és gyengeség már éveken át tartottak, ha már lappangó sorvasztó láz fellépett, akkor felüdülésre kevés remény van. Az ilyeneknél kedély lehangoltság áll elő, mely önváddal és megbánással van összekötve, az illetőt a magány felkeresésére készíti; szédülés és fejfájás gyakoriak; a beteg életuntta, melabússá lesz és erkölcsileg kétségbe esik. Javíthatatlan, gyógyíthatatlan önfertőzők gyakran öngyilkosokká lesznek. A szellem is ez átkos bűn tartós befolyása alatt homályosodni kezd; butaság lép fel, miközben a nemi ösztön feltűnő módon mindinkább erősödik. A szülőkre és nevelőkre fontos, — így folytatja dr. Ziffer, — hogy mihelyet felügyeletünk alatt álló önfertőzött felismertek, mindent elkövessenek, hogy őt oly gyorsan, mit lehetséges, rossz útjától eltérítsék, mielőtt a rosszabb következmények testileg és lelkileg érvényre juthatnának. Mindent el kell távolítani, mi önfertőzésre vezethet vagy azt elősegíthetné. Természetesen ez

TÁRCZA.

A piski-i tanulmány-út.

II.

Valahányszor azt hallom egy tanító szájából, hogy „a tanítók a társadalom“ lenézett v. utolsó osztályát képezik, mindig eszembe jut egy „a legjobb években levő hölgy“ ki magát minden alkalommal „vén“-nek mondta, csak azért, hogy udvarias hallgatója az ellenkezőről biztosítsa őt. Attól felek, hogy velünk is megtörténik, hogy udvariasságból vagy megunásból ironizálnak, s tán a nemzet felsőházának neveznek el.

E dolog kirándulásunk alkalmával többször jutott eszembe. Hogy a nagy fényvel és kényelemmel rendezett útra egy tanítót is meghívtak s az egész idő alatt „a társadalom ez utolsó emberét“ kiváló figyelemben részesítették, s hogy egyáltalában e kirándulást létrehozták, azt bizonyítja: hogy intelligens köreink mégis csak át vannak hatva működésünk fontosságától, s hogy osztályunk még sem oly mostohája a társadalomnak.

Nem szorultunk mi arra, hogy szóval emelgessék állásunkat, majd emeli azt az idő és — mi magunk.

Itt Piskiben különben mindegyikünk azt állította, hogy ő különös figyelemben részesül. A mit csak óhajtott, már be is teljesedett. De egy kiváló élvezetben, persze véletlenül csak hárman részesültünk; egy

főv. isk. széki elnök, a festőművész és e sorok írója. Hármunk részére utalványoztatott éjjeli szállásul egy csak különös alkalmakkor használatba vont, a legnagyobb fényűzéssel kiállított hálókocsi. Az itt töltött éj után reggel arra ebredtünk, hogy a kelőfélben levő Nap ablakainkon bepislantott. Minő látvány tárult fel szemeink előtt! Balról a regényes Dévavár romjai az alatta elterülő várossal, alattunk a Maros és Svigy egyesülése gr. Kún Géza vadregényes parkjában, jobbról a számtalan mondába szőtt, frigiai sipka alaku Arany-hegy, a háttérben a rózsaszín hóval diszített Retyezát, lecsapott csúcsával. Mindez az ifju Nap és üde lég pompájában! S ily elragadó helyen nem a magyar szó uralg.

E tündéries látvány hatása alatt fogyasztottuk el „bihaj-téj“ reggelinket, s megindultunk programunk szerint műhelyekbe, hol a vasat ép úgy vágták és forgácsolták, mint a fát, — s hol a hivatalos nyelv — bár sok nemzetbeli a munkás — a magyar.

8 órakor egy éles fütty szólított ki a szorgalom és haladás ez otthonából, hol ismét kellemes meglepés várta a már elkényeztetett társaságot. Előttük állt a Vajda-Hunyady különvonat. A mozdony gazdagon koszorúzva s fellobogózva, minden kocsi teraszszal, ily fajú kirándulásokra teremtve, hogy az utas minden oldalon szabadon élvezhesse a bájoló tájéket. Három községnél vezetett el utunk, mind háromnál megállapodtunk. Ott fogadtak ünnepi díszben a nép, az iskola s az értelmiség. A tanítók jelentést tettek az iskola állapotáról, egyik tanítvány üdvözölt bennünket,

okok száma megmérhetetlen és sokszor nehéz felismerni, még nehezebb eltávolítani, mivel ezek annak belsejében rejlenek, ki e vétkes nemi kielégítésre adta magát. Itt erkölcsi, nevelési, életrendi, és orvosi eszközöknek együtt kell hatniuk, hogy a bűnt és annak hajlamait valamint következményeit megsemmisítsék. Egy egészséges ember sem a nemi ösztön ilyenmű kielégítésére hajlandó; az ahhoz való testi és lelki fogékonyság csak a társadalmi viszonyokból fejlődik. Mind az, mi a nemi ösztönt és az ezutáni vágyat, valamint a képzelmet ezen irányban igen korán felkelti, ily elfajulásokra fogékonnyá tesz. — Igen fontos, hogy e titkos bűnt minél hamarabb felfedezzük. Ha az önfertőzött tetten kapni nem sikerül, akkor legalább gyanura következő tünetet adhatnak alkalmat: Az illető kedélye magába zárkozott, játéokra és hasznos foglalkozásra kedvetlen, magatartása féltékeny, magánosság után vágyódik. Gyermek fel-tünőleg hosszú ideig az árnyékszékben maradnak; az ágyba korán kívánczognak anélkül, hogy álmosak lennének; ha magányos helyekből kijönnek, arcuk vörös, szemük sajátságosan fénylik, izzadnak, az ér- és szívlökés, valamint a légzés szaporák; ily gyermekek, kezöket gyakran, különösen alváskor, az ivarszervekre teszik, a fehérszemű gyanus foltokat talál. Az önfertőző csak igen nehezen vallja be tettét; a bevallást legjobban csak úgy érheti el, ha vele kiméletesen bánuok. Ha az önfertőző tettét bevallotta, akkor őt szerencsétlen tévedésének borzasztó következményeire kell figyelmeztetni, e bűntett aljasságát, erkölcstelen-ségét és megvetendőségét neki kimutatni és a testnek hideg vízzel való megedzése (mosások és fürdők) által őt erősíteni.

A mi engem illet, úgy én, eddigi tapasztalásaim alapján a titkos bűn következményeit nem fejteném s nem fejtem a szerencsétlen előtt olyan borzasztóknak, hogy őt kétségbe ejtsem. Mert tény, hogy az ördöggel s pokollal való fenyegetés és megfélemlítés sok ön-

fertőzőnél a gyógyulást lehetetlenné tette. Ezen, valamint más bajok gyógyításánál is első feltétel a lelki nyugalom. Az ivarszervek működése oly szoros összefüggésben áll az agy működésével, hogy már Hippokrates a magnak eredetét az agyvelőben kereste. Így hát a képzeletnek rém képekkel való felizgatása az ivarszervekre is kártékonyan hat.

Az önfertőzőnek gyógykezelésénél — ha rendes házi orvosunk nincsen, — mindenképp előtt két feladatunk támad: 1. az elgyengült testnek a megerősítése; 2. az ivarszervek izgékonyságának a lecsillapítása. Előbbit inkább belső, utóbbit külső szerekkel érhetjük el. Fris levegő, hideg víz, fürdés, célszerű mozgás; okszerű evés és ivás, a gyomornak túl nem terhelése. Inkább többször enni keveset, mint egyszerre sokat. Sült hús jobb a főtnél. Theát, kávé s minden izgató italt kerülni kell. Egyedüli ital a fris víz legyen. Este a husételt kerülni kell, legjobb akkor a vajjas kenyér. Vacsora után legalább még 1½—2 óráig fent kell maradni, hogy az emésztés az álmodást ne rontsa; lefekvés előtt okvetetlenül vizeljen a beteg.

Miután a betegek lehetőleg könnyen emészthető ételekkel kell élnie, néhányat itt felsorolok: borjú-, csibe- és bányahús, madarak és vad, frisen tojt lágy tojás, kivált ennek sárgája; főtt halak fris petrezselyemmel. Spinót, spárga, fris buzakenyér, mindenféle nem vajjas sütemény, répa, lisztes burgonya. — Nehezen emészthetők: főtt vér s az ebből készült hurka. Keményre főtt tojás, tojás rántotta vajjal vagy szalonnával, a négy lábú és a szárnyas állatok bőr-részei; sertés, liba- és réczehús, a gombák, mogyoró, mandola, alma, körte, déli gyümölcs, nyers saláta, ecetes ugorka, korpás rozskenyér stb. stb.

Nagyon természetes, hogy itt általánosan érvényes szabályokat nehéz, sőt lehetetlen is felállítani, mert az emésztési tevékenység és képesség igen különböző, s így hát szükséges, hogy betegünkön egy-

énekeltek karban s kérdéseinkre oláhos kiejtéssel, de értelmes feleleteket adtak. A nép itt is székely magyar, de nyelve és viselete oláh. Örömet küldi gyermekeit iskolába, de a magyar szó mégis csak a 3-dik generáció-é lesz, az is csak úgy, ha a munka serényen tovább folyik. Hogy pályatársaink itt híven teljesítik kötelességeiket, azt tapasztaltuk a jelentések és feleletekből. Fel is jegyzem neveiket: Székely K. Csarnakeresztúri, Bodossy L. Barcsai, Szilágyi Zs. és Medgyes K. Alpestesi tanítók mindannyi derék bajnoka a védbástyának.

Hunyadon mlts. Kerpely Antal m. o. tanácsos és fő-vasgyáros fogadott bennünket a legszívélyesebben. Itt különösen az állam nagyszerű vasgyárát és a már-már helyre állított várlak kötötték le figyelmünket. A vasgyár, melyen ő mltsága, a hunyadi polgármester is értelmiség kíséretében kalauzolt végig, a legújabb technikai vívmányok alapján van felszerelve. Érdekes volt, hogy ép e napon nyitottak meg egy új kohót, mely naponkint 200 g vasolvastására volt tervezve, s tényleg 270 g-t adva, felülmúlja a legvérmesebb reményeket. A beszorított lég ereje irtózatossá, a meleg 20 lépésnyire kiállhatlan, s csodálatos, a munkások fatalpaikon egykedvűen sürgölődnek e pokoli hőségben.

Meglepő látványt nyújt a sodrony pálya (mintája a pénzügy-miniszterium pavillonjában van kiállítva.) Ez szállítja 34 km-nyi távolságról a vasérczet és szenet. Két nagy hegyen van átvezetve, közbe tornyokkal támogatva. A völgyekből tekintve meglepően

szép, a mint a vaskosarak 3—400 m-nyi magasságban tovalebegnek. Olykor egy-egy vakmerő mérnök is beleül, de többnyire teljesen kimerülve jut a legközelebbi toronyhoz, mert a szédítő magasságban való lóbálódzás nagy hidegvérűséget követel. Ezen, a szállításhoz megbecsülhetetlen szolgálatokat tevő eszköz oly ügyes mechanikával van ellátva, hogy az egész forgalmat néhány vidékbéli pór-munkás kezeli.

Fel a várba! Hangzott a program.

Sok kép kering e várról, sokat olvastam róla, de sem a kép melyet láttam, sem az, a melyet a leírások alapján alkottam, nem közelítik meg a valót. Gyönyörű látvány ez, szédítő magas és lejtős tetőivel csakugyan a bős török-verőre emlékeztet. Három részből áll, egy-egy urának alkotása a legmerészebb a „Nye-bojsza“ torony. Szédítő magasba nyulik, felső része szélesebb az alsónál, megmászása teljesen kimeríti az embert, de ezért a társaság minden tagja, már a nagy hős iránti kegyelemből is „körültekintett a sík mezőn“ az oláh szörnyeteg töréseiből.

A Hunyadiak hatalmasságáról tesz tanúságot a befejezéséhez legközelebb álló lovagterem, melynek padlója a leggyönyörűbb színű és alakú cserepekkel van kirakva. Igen sok itt az érdekes dolog, meg is tekintik ezt a szélrőzsa minden irányából, a vendégkönyv eddig 12.000 aláírást mutat.

Nekünk itt is speciális élvezet jutott osztályrészül.

Ezt nekünk a Vajda-Hunyadi áll. népiskola igazgatója Heitman P. az ő énekkarával szerezte. Már a mint a vár hidján áthaladtunk, ők a vár-erkélyen,

kis ideig kísérleteket tegyünk, s a mit aztán jónak és célszerűnek találunk, a mellett maradjuk meg.

Az álomnak legfeljebb 7—8 óráig kellene tartania, és pedig este 10—11 órától fogva reggel 6—7 óráig. Lehetőleg meg kell akadályozni, hogy betegünk hanyatt feküdjék. Párnás derékaljat, dunyhat el kell távolítani; ezek helyébe legjobb szőrmatracsot és könnyű pamut- vagy selyemtakarót tenni. Betegünk úgy délelőtt valamint ebéd után is 2—3 órával sétáljon. A hideg fürdés szükséges; ha ezt az egész testtel nem tehetjük, az ivarszervekre mindenesetre naponként alkalmazzuk. A dohányzást semmiféle alakban se engedjük meg.

Csak vázlatosan hozhattam fel, a mit a szülőknek tanácsolhatunk, hogy szerencsétlen gyermekeiken orvosi és életrendtartási tekintetben tegyenek, hogy a bajt a kezük ügyében levő eszközökkel orvosolják s eltávolítsák. De ámbár e tanácsaimat a gyakorlatban is többszörös siker követte, mégis hozzáteszem, hogy a hol az orvos szakértő segítsége könnyen igénybe vehető, ott mindenképp ezt tanácsoljuk a szülőknek.

(Vége következik)

Bánfi János.

Trefort miniszter beszámolója.

A közoktatásügyi miniszter vasárnap jun. 14-én tartotta beszámoló beszédét Pozsonyban. A miniszter igen érdekes nyilatkozatai közül e helyen csak azon részletet közöljük, mely szorosán a népneveléssel foglalkozik.

„Népoktatásunk is halad, — így mond — de talán nagyobb mérvben quantitative mint qualitative. Itt a javításnak szintén első feltétele a tanítók nevelése. Tanítóképezdek internatus nélkül nem hozzák meg a kellő sikert. Az állami tanítóképezdeket valamennyit internatussal kell ellátni s ha az meglesz, a felekezeti erkölcsi eszközökkel, s ha szükséges törvény által kényszeríteni kell, hogy képezdeiket akként szervezzék. Nem elég iskolát főtartani,

azt jó tanítóval is kell ellátni. (Ugy van! Ugy van!)

Azonkívül a népoktatásnak praktikus irányt kell adni; nem elég, hogy a nép olvasni és írni tudjon; oktatni kell azt, hogy egészséges legyen s hogy a maga szakában jó munkás is legyen. Intelligentia, vagyon s egészség, abban pontosul össze az én politikám, s ebből kifolyólag nekünk népünk fejlődése érdekében sok állami iskolát kell állítanunk; iparoktatásról nagy mérvben kell gondoskodni s ez uton is az ipart fejleszteni, s a mennyiben nincs, teremteni kell. (Élénk helyeslés.)

Ez iránybani törekvéseink visszatükröződnek országos kiállításunkon, mely szépen sikerült; örvendhetünk annak, mi van, — tanulmányozhatjuk benne azt, mi nincs.“

A miniszter urnak ezen enunciatíváját — nem tagadjuk — a kárörvendés bizonyos nemével olvassuk. Miért épen mi ne legyünk egoisták! Igen a mi népoktatásunk csak quantitative halad, qualitative nem ér sokat. És ez azért van, mert a tanító szorgalma és buzgalma nem nyer tápot, nem csak a tanfelügyelő-ségben helyezik a derek tanító fölé a financot, bukott képviselőt, végzett földesurat, a pallért, meg kortes jegyzőt, de egyáltalában azzal akarják fáradozását jutalmazni, hogy rádísputálják, miszerint a jó tanító legnagyobb jutalma — az erkölcsi elismerés. Sok tehetetlen ember halad előre az anyagiakban, a jó tanítónak 300 frtból alig jut kenyérre. Így megy tönkre tanügyünk.

A miniszter urnak azon mondását: „Nem elég iskolát fentartani, azt jó tanítóval is kell ellátni,“ szeretnők még megtoldva látni e szavakkal: kit tisztességesen is kell fizetni és kinek pályáján való előrehaladását lehetségessé kell tenni mindenek fölött. Ha ily szavakat hallana a tanító, majd más eredményeket látna magas tanügyi kormányunk is.

Figyelő.

közel a menyországhoz elhelyezkedtek, s elbájoló harmóniával énekelték a „Hymnust“ s „Szózatot.“ Később mindenféle szebbnél szebb, de mindannyi kitűnő dalokat adtak elő a vár különböző pontjairól, de oly kiváló tisztasággal, pontos kivitellel és helyes ütemben, hogy — a társaság egyhangú ítélete szerint — ez nem volt iskolai ének, hanem egy angyali-kar. Az volt is. Megnéztem e tüneményt közelebbről. Szebbnél szebb leánykák, üdebbnél üdebb hangokkal, egy a zenéért lelkesedő ember által vezetve. Üres óráiban meghívja az angyalkákat lakására, s ott együtt áldoznak Polyhymniának, s mily bámulatos eredményyel. Meg vagyok győződve, hogy körutat tehetnének, s szép vagyont hoznának haza szülőiknek, kik csak oláhul köszönhetnének meg gyermekeiknek, illetőleg derek mesterüknek a magyarán szerzett kincsét. Meg kell emlékezmem a polgármester, Danika Györgyről, ki magát román embernek vallotta, de ezért a magyar állam-eszme iránt élénk érzéket tanusított. Sokat tesz a magyarság érdekében, bár csekély hatáskörrel, de mint példa, mindig becsülendő. A vele incselkedő, de szavazatával a nemzetiségi pártot boldogító körjegyzőnek oda vágta: „de mégis a kormányra adtam a szavam, te meg a medvére.“

Hogy innét megint a vasgyár banquet-jére, aztán meg a Piskiek banquet-jére (akár csak a kiállításon) hajsoltak, az csak a magyar vendégszeretetet dokumentálta. De, a mi este történt, itteni tartózkodásunk utolsó óráiban, azt még le kell írnom.

Torna-ünnepély, kivilágítás, tűzijáték stb. stb.

Előbb a szabad tornatéren gyűltünk egybe, velünk egész Piski, a környék s a megye értelmisége, ide számítva természetesen a föltte előzékeny vasúti főmértóságokat, Kolozsvártól-Aradig. Itt ismét a nagy-szerű Daruváry Paulé Iván fogott le bennünket mélabús szeméivel. Az ő egyenruhájában rukkoltak ki a nebulók, oly büszkén állottak, akár ők nyertek volna meg a Piski-csatát. Fekete József tornatanítójuk vezény szavára, de Paulé intéseire is oly pontosan végezték a gyakorlatot, mint a műhelyben a kerekék.

Innét azután az iskola előtti szertorna-térre vezettek.

Ez már ki volt világitva. Oly izléssel, hogy művésznök nyomban hozzáfogott a megörökítéshez, s műve s sorok megjelenése előtt fogja az „Ország Világ“ olvasóit gyönyörködtetni. Következett — a csoportonkinti sorozás alatt — bengali, görög stb. tűz, holdak, napok, békák, szóval meglepték elkényeztetett igényeinket. Végül népiünnep, zsákfutás, virsliverseny stb. a Piskiek előtt örökké emlékezetes látványosságok.

S mindez egy szent czeléért, mindez kezdeményezése egy nagymérvű műveletnek, melynek itt okvetlen meg kell indulni — ha nem akarunk semmivé lenni.

Hogy nem csak itt a déli megyékben, hanem egész Erdélyben folyik tán évszázad óta az eloláhosodás, azt tapasztaltam Kolozsvárt. Itt Rieger Imre, a

Egyesületi élet.

Tolnamegyei Tanítóegyesület. Az olvasókönyvekről terjedelmes felolvasást tartott Eötvös Károly Lajos a tolnamegyei tanítóegylet nagygyűlésén, mely alkalommal az ország tanítógyűlés elé terjesztendő a javaslatot tette: Az elemi iskolai olvasókönyvek szerkesztésénél — akár kizárólag olvasmányul, akár a tananyag czélszerűnek mutatkozó egyetemes kézikönyvéül iratnak azok — következő irányelvek állapíthatnak meg. 1. Az olvasókönyv a gyermek cselekvési tapasztalati és érzelmi körébe eső tárgyakat a gyermek életének, észjárásának és kedélyének megfelelőleg akként dolgozza fel, hogy az elemi osztálybeli tantárgyak a gyermek mindenkori foglalkozásával és a természetből közvetlen szemlélésével párhuzamosan fejlesztesse; minden tapasztalati tárgy a maga idején, és lehetőleg megfelelő cselekvés kíséretében ismertesse előadásban (társalgás, kérdés, beszédgyakorlat), képlegesen (írás, rajz) és mennyiségi fogalmak szerint (számolás). 2. A cselekvést (munka, alkotás, szemlélés) beszéd, az így fejlődő tárgyszeretetet szövegbeszéd (vers), a képzelem és érzésnek az úton fölmelegedését dal követően természetesen: az olvasókönyv feldolgozási módja e periodust nyomon követő legyen. 3. Ily fokozatban tárgyalassék az alsó osztályoknál főleg a tárgyleírás és mese (a szép), a közép osztályoknál főként a tér- és időbeli ismeretkör (földrajz, történet: az igaz) és a felső osztályoknál kivált a következtetési tudást (hit, erkölcs, jog; a jó.) Minden fokozat pedig abban culmináljon, hogy a gyermek vérebe lelkébe fordít „szép“ „igaz“ és „jó“-nak alkotó, bölcs és szerető Istenét megismerje, félje és imádja a tanítvány.

A „Magyarországi Tanítók Árvaházi Egyesülete“*) pünkösdi hétfőn a Paedagogium dísztermében Tóth József elnöklete alatt rendes évi közgyűlést tartott,

*) Tárgyhalmaz miatt késett.

Szerk.

derék kartárs és szerkesztő magyarit. De ő itt radikálisabban járhat el.

Hogy hívnak? — Krstyánszky Alesiú.

A neved ezentúl: Karácsonyi Illés, a szó magyar. Pasta! S hallom, hogy ő is szép eredményt mutat fel e téren.

Isten éltesse őt már azért is, mivel a kolozsvári tanítók érdekeit egyedül ő — közép- és fő iskolai tanárok segítségével kénytelen megvédeni. Különös állapotok itt is, de erről majd máskor.

Befejezésül azon nézetemnek adok kifejezést, hogy a jelszó legyen: Fel, ez erdélyrészi culturegylet támogatására! Ennek feladata, e vértől át meg át ázott második hazát újból elfoglalni. Magyar iskola egyesület, csatlakozzál most ide, mert itt vész fenyeget, itt sürgős a teendő!

Kartársaimat pedig kérem, ne ismerjenek más jótékony célt ez idő szerint, mint ide zarándokolni, üggyársainkat lelkesíteni, az állapotokat látva, orvoslásán közreműködni. A térítés művét támogatni.

E nézetem osztóztott a fővárosi sajtó képvisellete egyhanguan, ennek adtak kifejezést specheikben, ez értelemben fognak működni is.

Sajnos volna, ha egy életrevaló nemzet saját korcsosulását nem a legnagyobbmértű actióval iparkodnék meggátolni.

Mi, a nemzet napszamosai, végezzük e munkánál az oroszlanrészt!

Senyei Ferencz.

melyen az egyesület vidéki tagjai is szép számmal képviselve voltak. Az elnök megnyitván a gyűlést, röviden üdvözlé a tagokat, s a mennyire ily elnöki beszéd keretében lehetséges, hű képét nyújtotta az egyesület keletkezésének. Az elnök után dr. Kiss Áron titkár az igazgató választmány jelentését olvasta fel. Jelenti egyszersmind a választmány, hogy Gyertyánffy István igazgató által a múlt gyűlésben tervezetileg benyújtott árvaház ma már készen áll, minek létesítéséhez a több adományozó közül a kormány 2000, a vallás- és közoktatási miniszterium 4000 frttal járult s Trefort miniszter megengedte, hogy képe sokszorosítva áruba bocsáttassék s az így befolyt összeg az árvaház tőkéjéhez csatoltassék. A kath. papság is fényes tanujelét adta bőkezűségének, különösen annak biboros feje, a primás; miért köszönetet és hálát mondani a választmány első kötelességének tartotta. A mi az egyesület alapszabályainak módosítását illeti, annak véghez vitelére a választmány utasított s az így elkészített szabályzat az első árvaházról a miniszteriumhoz utasítandó jóváhagyás végett. Az árvaház vezetése árvaatyára lesz bízva, a mi az árvaház vagyoni, külső s más helyzetét illeti, a választmány kezelése alá tartozik. E jelentés után a közgyűlés a választmány indítványára Trefortnak köszönetet szavaz amaz atyai pártfogásáért, melylyel az egyesületet keletkezése óta gyámolítani kegyes volt. E jelentés tudomásul vétele után Rohn József egyleti pénzkezelő az egyesület vagyoni állapotát tüntette ki. Az első gyűjtés óta az egyesület tőkéje igazán örvendetes haladást mutat, így az 1882. évben 976 frt és 15 krral rendelkezett az egylet s alig egy év leforgása után már 5652 frt tiszta jövedelmet volt képes felmutatni, s e növekedés évről-évre oly nagy volt, hogy jelenleg az egyesület tőkéje, beleszámítva a külön kezelés alatt levő alapítványi összegeket is, melyek később a nagy tőkéhez csatoltatnak, összesen 31830 frt 17 krt tesz ki. A pénztári kimutatást a közgyűlés örvendetes tudomásul vette, s a számadások megvizsgálására s hitelesítésére az elnök Péterffy Sándor, dr. Kerékgyártó Elek és Trajtlér Károly választmányi tagokat küldte ki. Lakits Vendel indítványára a közgyűlés az elnökségnek, a választmánynak s a tisztikarnak jegyzőkönyvileg köszönetet szavazott. Az árvaház megnyitására és felvételére s a szabályzat megalapítására a választmány kéretett fel, minek eszközzése után dr. Kiss Áron felolvasta a szabályzatot. György Aladár indítványára Trefort minisztert az egyesület pártfogójának felkérni határozta a közgyűlés. A gyűjtő-ívek beszédését az elnök Vargha István indítványára szorgalmazni házarózá. A közgyűlést választmányi ülés követte.

Felhívás a „Délmagyarországi Tanító-Egyesület“ t. cz. tagjaihoz és a népoktatás barátaihoz! (Kivonat.)

Választmányi határozat folytán a „Délmagyarországi Tanítóegylet“ XIX. nagygyűlését folyó évil julius hó 13. 14. és 15. napjain Nagy-Kikindán fogja megtartani, — melyhez a t. cz. egyleti tagokat, vala mint minden tanügy barátot van szerencsénk ezenne tisztelettel meghívni.

Részvétel iránti bejelentések, 1 frt hozzácsatolása mellett, a legközelebb közzeendő helyi bizottsági elnökhöz Nagy-Kikindára intézendők, honnan a mérsékelt áru vasuti és hajó menetjegyek is megszerezhetők, — ugy szintén lakásjegyek is kaphatók. — Továbbá felhívjuk azon t. cz. résztvevőket, vagy főkegyleteket, melyek egyes tételek tárgyalására vállalkozni szándékoznak, a tárgyalandó tétel címét és

kivonatos tartalmát, kinyomatás végett az egyleti elnökséghez Temesvárra legkésőbb f. é. július hó 5-ig sziveskedjenek beküldeni. — Végül még közlésszerű, hogy alulírt elnökség intézkedni fog, hogy a XIX. nagygyűlésünkön résztvevők a budapesti orsz. kiállításra külön vonaton tetemes árleengedés mellett utazhassanak, ugyancsak olcsó lakások és leszállított áru belépti jegyek iránt is szándékozik lépéseket tenni; — ennek eredményét annak idején közléseinkben közöljük. — A tanítók fuvara és napi díjai iránt a kir. tanfelügyelőség és a megyei és városi hatóságok szintén meg fognak kerestetni.

Tisztelt kartársak és tanügybarátok! fentiekből tisztán látható nemcsak törekvéseink nagy fontossága, hanem azon hazafias eljárás is, az országos kiállítást megtekinteni, oly körülmény, melyet minden tanító csak szivesen fogadhat. — Jöjjetek tehát mind, mindnyájan, segítsétek a nagy művet tökélyesíteni és a kitűzött célhoz közelebb vinni, ez feladatunk, kötelességünk, ezt követeli tanítói becsületünk is.

Hazafias és kartársi üdvözzel:

Temesvár Józsefvárosban, 1885. évi május hó 1-jén.

Reitter Ferencz,
egyl. I. titkár.

Schäffer Károly,
egyl. elnök.

Irodalom.

Ipariskolai Olvasókönyv. Az elsőfoku ipariskolák I. évfolyama számára szerkesztette **Dr. Gyulay Béla.** Budapest, 1885. Lampel Róbert könyvkiadása. (Wodianer F.) Ára 44 kr. 159 old.

Egy céltudatosan tervbe vett műnek első kötete fekszik előttem és bevezető soraimban szivesen constatálom, hogy az általam ismertető ipariskolai olvasókönyv ezen részes mesterére vall. Dr. Gyulay Béla tanügyirodalmunk hivatott művelője, ki, midőn nemes ambíciójának enged, paedagogiai tapintatot és rutint alapos készütséggel párosít. Ha művelt iparosokat akarunk nevelni a hazának, bizonynyal első kellék, megadnunk azon segédeszközöket, melyek az iparosnövendékek tanítását biztos mederben, biztos célhoz vezetik. Ezen segédeszközök legfontosabbja az olvasókönyv. Hogy milyen legyen ezen olvasókönyv? erre Dr. Gyulay legujabb munkája adja meg a választ. A példa vonz. Ezért Gyulay mindennek előtt oly jeles iparosok életét és küzdelmeit tárja a növendékek elé, melyeknek utánzása méltó életcélja lehet az embernek. Hazafiai büszkeséggel utal szerző Kostyál Adám, Vidacs István, Ferenczy, Ganz, Karacs Ferencz stb. magyar iparosokra, kiket külön-külön olvasmányokban méltatván, bebizonyítja egyrészt, hogy jeles iparosaink nekünk is voltak, de a mi fő, hogy ezek mindig jó magyarok maradtak, kik előnyösebb anyagi helyzetre való kilátásért sem cseréltek új hazát. Bemutatja szerző Palissy, Franklin Stephenson Heatcoat stb. külföldi iparosokat, mint oly embereket, kik csak a fáradságos önképzés, nyomor és küzdelem után viték ki nemcsak kortársaik, de még az utókor elismerését is.

Az iparosnak azonban nem elég, hogy mesterségét értse, kell hogy ismerje azon nyers anyagokat melyek az egyes iparcikkek előállítására nélkülözhetetlenek. Ezeket külön-külön olvasmányokban tárgyalja szerző a természet három országa szerint és ha e könyvet kellő lelkiismerettel fogja tárgyalni a tanító, iparos növendékei a természetrajzból meglepő ismereteket fognak elsajátíthatni. De az iparos iparunkat ne csak mai állapotában tanulja ismerni, lássa miként keletkezett, fejlődött az nálunk és nyerjen meggyőző-

dést, hogy valamint a jelenben dicsőségesen uralkodó királyunk, úgy a mult nagy uralkodói alatt is szép lendületnek örvendett az ipar és voltak korszakok, melyekben az a fejlettség magas fokán állott. E végből ismerteti szerző az Árpád és vegyes házbeli vezérek és királyok korát és kimutatja, hogy az egyes iparcikkek, mindig magukon hordják a kor bélyegét, melyben keletkeztek. Így tehát az iparost kutatásra, a nemzeti izlés és nemzeti styl tanulmányozására buzdítja. Mily fontos mind ez, tudja mindenki, ki iparosaink taníttatásának céljaival tisztában van. Ezek után áttér szerző Magyarország földének ismertetésére, hogy ügyes tanító vezetése mellett meggyőződjék a növendék, miszerint hazánk földrajzi viszonyaiban fellelhetők mindazon tényezők, melyek egy virágzó ipar elengedhetetlen feltételei.

Az egyes és művelt iparos a társada'mi illem követeléseinek is meg tudjon felelni. Ezért szerző az illedelmes magaviseletről is ír igen sikerült olvasmányokat. A tanítói rutint is bemutatja szerző. Utasításokkal szolgál, miként kerestesse ki a tanító az egyes olvasmányokban lefektetett alap gondolatot, hogyan kell az olvasmányt egy szóval tárgyalni, mi által a növendék szóban és írásban gondolatainak helyes kifejezésére jut. Ugyancsak az irány fejlesztése szempontjából már az első fokon jeles fogalmazványokat és feladványokat ad szerző, és ez a legnagyobb méltánylásra érdemes.

Röviden összefoglalva úgy találjuk, hogy e könyv előnyei:

1. Miglen az eddigi hasonló célú olvasókönyvek ad iparostanulók felfogását túlhaladták, jelen olvasókönyv rövid elbeszélésekkel kezdődik és fokozatosan halad; a nyelvezet szabatos és könnyű.
 2. 18 tanulságos elbeszélést és életrajzt közöl, a melyekben egy jó iparos legfőbb tulajdonságai szemléltetve, vonzó példákban adatnak elő.
 3. Az iparban előforduló terményeket és azok feldolgozási módját kimerítően ismerteti.
 4. Elbeszéli egyes iparágak fejlődési történetét.
 5. A földrajzi olvasmányok folytonos vonatkozással vannak az egyes iparágakra.
 6. Ismerteti a tanulók kötelelességeit mestereikkel szemben.
 7. Methodikai utasításokat és ezek kapcsán feladványokat is tartalmaz.
 8. Nagy betűkkel van nyomva, mi az esti oktatást megkönnyíti.
 9. Az eddig megjelent hasonlcélú olvasókönyvek-nél jóval olcsóbb.
 10. Szigoruan alkalmazkodik a minist. tantervhez.
- Midőn végre még megemlítettük, hogy szerző olvasókönyvét oly jeles szakférjak mint Dr. Kiss Áron és Mayer Miksa, a technologiai részt pedig Dr. Hegedűs Károly vette revisio alá, ismertetett olvasókönyvet ismételten melegen ajánljuk bevezetésre azon meggyőződésben, hogy az iparos tanulók annak nagy hasznát fogják venni, mert bátran lehetne ez olvasó jeligeje: non scolae, sed vitae.

Vazul.

A Kis Lexikon 2-ik füzet. Tartalma következtetés arányban áll az első füzetével s belőle azt a meggyőződést meríthetni, hogy helyes alapon nyugvó életrevaló vállalattal állunk szemben. Most már a „Carmen“ szöveg terjedőleg az összes anyagnak egy oly jelentékeny részét karolta föl, hogy (mivel még meg nem jelent füzetek tartalmára soha nem utal, hanem mindeat ott tárgyal, ahol legelőször előfordul) sok esetben már is sikerrel használható. A cikkek

benne a hazai viszonyokhoz mérten vannak megvalósítva és minden, ami a keresés tárgyát képezheti, meg van benne épen úgy, mint akármelyik terjedelmes nagy lexikonban, röviden, de meglepőleg kielégítően. Havonként 1 füzet (5 rendkívül tömör ív és 4 képes melléklet) 30 kr.; a 12 füzetből álló teljes munka 3 frt; az előfizetés (4 füzetre 1 frt, 6-ra 1 frt 50 kr. 8-ra 2 frt) a „Pallas” nyomdai és irodalmi társaságnál eszközölhető.

Nemzeti Nénevelés VI. évf. V. füzet. Szerkesztik és kiadják a budapesti sugárúti állami tanítónőképző intézet tanítói. Ezen füzet következő tartalommal jelent meg: I. Trefort Á. közokt. min. a tanítókról. II. Közművelődési egyesületeink és a magyar nők, Felméri Lajostól. III. A budapesti orsz. kiállítás, Sebestyén né Stetina Ilonától. IV. Testgyakorlat és módszertani konferenciák, Páthy Károlytól. V. A lányok nevelése Spártában és Athenében, dr. Gyulay Bélától. VI. A kézimunka-tanfolyammal kiegészített polg. leányiskola és tanterve, Krammer Józseftől. VII. A német nyelvnek állami nyelvvétele II. József korában, Marcali Henrik után. VIII. Nehány szó a vegytan tanításáról, Jakob Gézától stb.

Beküldetett. A Lampel R. (Vodianer F.) könyvkiadó cég következő műveket küldött be a szerkesztőséghez:

Rövid alkotmánytan népiszkolák számára, írta Mayer Miksa, min. titkár, az orsz. farszermuzeum főfelügyelője, állandó bizottsága elnöke stb. XI. bővített és javított kiadás, ára 16 kr.

Kis Világ történet a magy. irodalomtörténet rövid vázlatával. Népi- és polgári tanodák és magániskolák használatára, írta: Kuttner Sándor, sajtó alá rendezte Mayer Miksa. Ára 60 kr.

Számtan a középiskolák 1. 2. és 3. osztálya számára. Írta dr. Mocnik Ferencz. A 24. eredeti kiadás után a tanítás új tervéhez alkalmazta dr. Schmidt Ágoston, kegyesrendi tanár. Ára 1 frt. 20 kr.

1885. IX. törvényczikk a m. kir. posta-takarék-pénztárról. Magyarázatokkal és jegyzetekkel, ára 20 kr.

1885. XI. törvényczikk az állami tisztviselők, al-tisztek és szolgák nyugdíjazásáról. Magyarázatokkal, jegyzetekkel és betűrendes tárgymutatóval, ára 30 kr.

Bereg-, Borsód-, Heves-, Hunyad- és Sáros megye közigazgatási térképe. A hunyadmegyeinek ára 30 kr. a többi 20 kr.

Vegyesek.

* **A t. munkatársak figyelmébe.** A „Népnevelők Lapja” szerkesztője Nagy-Marosra költözökdvén családával, a nyári szünidők a lap szerkesztésére vonatkozó teendőket ugyanott fogja végezni. Fölkéri ennélfogva a lap t. munkatársait, hogy a sürgős elintézését igénylő dolgokat szíveskedjenek hozzá egyenesen Nagy-Marosra címezve küldeni.

* **Ez is tanítógyűlési program.** Lapunk egyik barátja küldött be hozzánk egy programot, melyet ezennel közzé is teszünk: „Fóthon június 11-én tartandó gyűlésnek programja: 9¹/₂ ó. szent mise, 10 ó. gyűlés, 11¹/₂ ó. gyakorlati tanítás, 12 ó. az urad. diszkert megtekintése, 1 ó. közebed, 3 ó. felolvasások, 3¹/₂ ó. templom- és egyéb nevezetességek megtekintése, 4 ó. áldomás és szétválás a vendéglőben. Gödöllő 1885. 23/2. Odray. A program beküldője indig-nálódva megjegyzi, hogy az illető rk. tanítóegyesület elnökei ily meghívót küldenek a tanítókhöz, melyben áldomást ugyan találunk, azonban hiányoznak belőle a szellemi dolgok, eszmecserék, gyakorlati előadások. Birálókul — ugymond — az illető esperes urak oly tanítót ajánlanak, a ki 5 sort nem tud leírni hiba nélkül stb. Szép világ!

* **Kitüntetés.** A 3-ad osztályu vaskoronarendet díjmentesen adományozta ő Felsőge Weisz Bernát Ferencz kir. tanácsosnak, mint a fővárosi szeretetház elnökének,

ezen intézet létrehozatala és fentartása körüli, valamint egyáltalában a jótékonyaság terén szerzett kiváló érdemeinek elismerésül. — Midőn őszintén érzett örömmel kifejezzük e legmagasabb elismerés alkalmából, meg vagyunk győződve, hogy ügytársaink hasonlóképen érezvén a tanügy és a jótékonyasági ügy ezen érdemekben megőszült lelkes harc-zásának megérdemelt legfelső kitüntetése alkalmával, s hogy velünk együtt kívánják, vajha a Gondviselés megengedné, hogy a legnemesebb ügy javára még hosszú évek során értékesítse hasznos, tevékeny életét a kitüntetett férfiú.

* **A miniszteri jóváhagyás.** Az 1883. évi „Országos Tanító-testületi Képviselői Közgyűlés” munkálatait némileg módosítva jóváhagyta a vallás- és közoktatásügyi m. kr. miniszter úr. A Gönczy Pál miniszteri tanácsos úr kísérő levelével hozzánk beküldött füzet, mely a miniszteri határozatokat közli, kilencz szakaszból áll. A határozatok legfontosabbika az „Országos Tanító-testületi Képviselői Közgyűlés” szervezetének módosításáról szól, melven nem sokat változtatott a miniszter. Van benne egy új pont, t. i. hogy az Eötvös-Alap és az Árvaház elnökei és pénztárnokai is tagjai a gyűlésnek. Fontos változtatás az is, hogy nem minden két évben lesz gyűlés, hanem „minden két, avagy három évben.” A javaslat szerint csak 50 tagot számláló egyesületeknek adatott volna meg a képviselő választásának joga; a miniszteri határozat e számot 30-ra leszállítja. Legfontosabb változás történt a 4. §-ban. Ez így hangzik: „A hivatalból kiküldött oly hitelemzők, kik le készí- s illetoleg segéd-lelkészi egyéb functiókat nem végeznek, hanem csupán tanítással foglalkoznak, nemcsak választók, hanem választhatók is.” A lelkészigazgatók, lelkész-tanítók, segédlelkészek mint hitelemzők, ének-, rajz- és torna-tanítók képviselőül nem választhatók, csak választási jogot gyakorolhatnak a képviselőválasztásnál. A képviselői közgyűlés czéljainak elsorolásában egy új pontot látunk, ugyanis, az e) pnt így szól: Tanácskozik a tanítószág sorsának javítása fölött. Eddig ki volt — zárva az anyagi ügyek fölött való eszmecsere, most a kormány engedett a tanítószág kérelmének, s fölvette ezt a fontos ügyet is a czélok közé, mi bizonyára igen helyesen intézkedés.

* **Nevezetes miniszteri rendelet.** A közoktatásügyi miniszter újabbán egy körrendeletet bocsátott ki 10301. sz. a., mely az 1879. évi XVIII. t. cz. értelmében a magyar nyelv tanítására képtelen és nem képesített tanítók ellen a legerélyesebb eljárást rendelte el. E körrendeletet megkapták a közigazgatási bizottságok valamint a kir. tanfelügyelők. A rendelet a legjobbkor jött. Az oláh propaganda most ütögeti fejét ez a rendelet kissé meg fogja fékezni az államelenes üzelmek híveit. A min. rendelet kimondja, hogy az újabb tanítói generációból mindazok alkalmazása, akár választás, akár kinevezés útján történt ez, ezennel megsemmisítetik, kik az állam nyelvének tanítására a képesítést meg nem szereztek. A régi generációra nézve (mely a képezdekből 1872 előtt került ki) a rendelet kimondja, hogy a magyar nyelvben járatlan régi tanítók melé az iskola költségén képesített segéd-tanítók alkalmazandók és pedig még a jövő iskolai évre. — Csak a végrehajtásban ne legyen hiba; a tanfelügyelők ne legyenek gyengék, elnézők. Jusson eszökbe, hogy ez ügyben ők az állameszmét, a magyar politika missióját, fájnk ualmát s jövőjét képviselik. Tapintat, erély és szigor jellemezze őket. Legyenek olyanok mint Trefort rendelete.

* **A közoktatási bizottságból.** A f. v. közoktatási bizottság utóbbi ülésén a Szilágyi-ösztöndíjakat hozta javaslatba. Szám szerint 102 hely betöltése felől adott véleményt. E stipendiumokat állami és községi reáliskolák, az iparrajziskola és polgári fiúiskolák növendékei kapják. A Gizella-ösztöndíjakat (tizenötöt) 100 frtjával a polgári leányiskola növendékei közt osztják ki.

Szerkesztői üzenetek.

Cs. Gy. Gyorok. Saináljuk, hogy lovagiasságunkra való hivatkozása daczára „Önbírálatát” nem közölhetjük. Mi nem értjük, a mit mond: csak szavakat olvasunk, de azok összefüggését kihozni nem vagyunk ké esek. Mint-hogy olvasóink is így járnának, tehát — requiescat in pace. — **R. F. R.-Pálota.** Még nem olvastuk el, de a külső lapra jegyzett bírálat után reméljük legalább, hogy közölhető lesz. Nehány heti türelmet kérünk az esetben is.

KIADÓ LAPTULAJDONOS:

A „NÉPNEVELŐK BUDAPESTI EGYESÜLETE.”

FELELŐS SZERKESZTŐ:

S R E T V I Z E R L A J O S .

Frühwirth József u.

papirkereskedése.

Budapest, Nagy korona-utca 10. sz.

Ajánlja az iskolaév végén szükséges

próbaírásilapokat

igen finom papíron, kék kerettel 100 drb. 60 kr.

legfin. vastag papíron kétszínű díszkerettel 100 drb. 1 frt 20 kr.

Továbbá:

diszlevélpapír dobozokban

különféle jelvényekkel, legnagyobb választékban.

LEGUJABB !!!

„Tavaszi”, finom színes levélpapír és boríték virágzó gyümölcsfa ágakon tanyázó madarakkal!

„Humoriztikus levélpapír” finom fehér levélpapír és boríték, mely a „Borsszem Jankó” és „Bolond Istók” alakjainak fekete dombornyomatú képeivel van díszítve!

Pusztai élet, virágok, hangjegy, fecske, madár stb. stb. jelvényekkel.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Alulírt kiadásában

„CALCULATOR”

cím alatt egy igen hasznos könyv jelent meg, a mely azoknak, a kik sokat számolnak munkájukat felette kevesbíti és megkönnyíti, ezenfelül pedig a „Calculator”, használata mellett a számadásban való tévedés teljesen ki van zárva.

Ajánlom ezen *Ferenczy Benő* vasuti ellenőr által rendkívül szellemesen összeállított művet különösen a népnevelő urak becses figyelmébe.

Ára 2 frt.

Neumayer Ede

könyvnyomda és kiadó-üzlet tulajdonos.

Budapest, Ó-utca 2. sz.

NEUMAYER EDE

AJÁNLJA

**A KÖZÉPISKOLAI TANÁR ÉS NÉPISKOLAI TANÍTÓ URAK
BECSES FIGYELMÉBE**

KÖNYVNYOMDÁJÁT

MELY A

LEGTETSZETŐSEBB BETŰKKEL

ÉS A

**LEGCZÉLSZERÜBB NYOMDAI SZERELVÉNYEKSEL LEVÉN ELLÁTVA
KÉPESITVE VAN MINDENNEMŰ**

NYOMDÁSZATI MUNKÁT

A LEGIZLÉSEBBEN ELŐÁLLITANI.

AZ ÁRAKAT A LEGJUTÁNYOSABBAN SZÁMITJA ÉS T. MEGRENDELŐIT GYORSAN ÉS KIFOGÁSTALANUL ELÉGITI KI.

ÜZLETI HELYISÉG:

BUDAPEST, Ó-UTCZA 2. SZ. (IPARUDVAR.)